LEXIKÓN NÁBOŽENSTIEV

*Náboženstvo je **jadrom života, zákonov, morálky aj politickej moci**. Je to sila, ktorá formuje kráľovstvá, ríše, mestá, rodiny aj jednotlivcov. V tomto období je viera prítomná v každom kroku človeka – od narodenia až po smrť, od práce až po vojnu, od obchodu až po diplomaciu. Náboženstvo nie je len súkromná záležitosť; je to **verejná, spoločenská a štátotvorná inštitúcia**.*

*Náboženstvo je **systém viery, rituálov, tradícií a morálnych zásad**, ktorý vysvetľuje svet, jeho pôvod, jeho poriadok a miesto človeka v ňom. Je to spôsob, akým si ľudia odpovedajú na otázky:*

- *odkiaľ pochádza život,*
- *čo je správne a nesprávne,*
- *čo sa deje po smrti,*
- *prečo existuje utrpenie,*
- *aký je zmysel ľudskej existencie.*

*Náboženstvo vytvára **duchovný rámec**, ktorý drží spoločnosť pohromade.*

*Náboženstvo je **základom identity**. Určuje:*

- ***kto sme**,*
- ***kam patríme**,*
- ***aké hodnoty vyznávame**,*
- ***aké povinnosti máme voči rodine, panovníkovi a svetu**.*

*Je to sila, ktorá spája komunity, ale aj rozdeľuje ríše. Náboženstvo rozhoduje o tom, kto je spojenec, kto nepriateľ, kto obchodný partner a kto hrozba. Viera je **politická moc**, ktorá dokáže viesť k mieru aj k vojne.*

*Náboženstvo má význam pre **spoločnosť***

Morálny poriadok

Náboženstvo určuje pravidlá správania, zákony, tresty aj odmeny. Je základom spravodlivosti, súdov, manželstva, rodinných vzťahov.

Politická legitimita

Panovníci vládnu „z Božej vôle“, „z nebeského mandátu“, „z posvätného pôvodu“. Viera dáva vláde autoritu, ktorú ľudia rešpektujú.

Spoločenská súdržnosť

Rituály, sviatky, obrady a tradície spájajú ľudí do jedného celku. Náboženstvo vytvára ***kolektívnu identitu****, ktorá pretrváva generácie.*

Vzdelanosť a kultúra

Chrám, kláštor, svätyňa či chrámová škola sú centrá vzdelania, písma, umenia a architektúry. Náboženstvo formuje literatúru, hudbu, výtvarné umenie aj filozofiu.

Duchovná opora

Viera dáva človeku nádej, útechu, zmysel a odpovede v časoch krízy, vojny, chorôb či smrti.

Náboženstvo je ***sila,*** *ktorá hýbe dejinami, je náboženstvo jedným z hlavných motorov:*

- ***expanzie a kolonizácie****,*
- ***obchodných ciest****,*
- ***diplomacie****,*
- ***vojenských konfliktov****,*
- ***vzniku a pádu ríš****,*
- ***kultúrnych výmen****,*
- ***migračných pohybov****.*

Každá ríša, každý národ je postavený na svojom náboženskom systéme, ktorý určuje jej zákony, jej moc, jej kultúru a jej budúcnosť.

Náboženstvá a mytológie

Vlastné náboženstvo

vznik: *p.n.l.*

súbor ***pôvodných tradícií, rituálov a duchovných predstáv****, ktoré vznikli v konkrétnom regióne alebo kultúre.*

je pevne spojené s ***prírodou, predkami, miestnymi duchmi a rituálnymi autoritami****.*

je základom identity mnohých kmeňov a národov, ktoré nemajú centralizovanú cirkevnú štruktúru.

duchovné hodnosti:

vládca

hlavný kňaz	*hlavný druid*
kňaz	*druid*

Viacbožstvo - polyteizmus

vznik: *p.n.l.*

náboženský systém, ktorý uctieva ***viac božstiev****, pričom každé má vlastnú moc, doménu a charakter.*

je základom mnohých civilizácií a vytvára ***bohatý svet rituálov, chrámov a mýtov****.*

polyteizmus vysvetľuje svet cez ***súhru božských síl****, nie cez jediný absolútny princíp*

duchovné hodnosti:
veľkňaz
kňazi a kňažky
pomocný kňaz

Polyteizmus v Starom svete a Northei

Keltské božstvo

Britonské božstvo

Slovanské božstvo

Rímske božstvo

Grécke božstvo

Vikingské božstvo

Polyteizmus v Arabskom svete

Božstvo Hôrd

Egyptské božstvo

Asýrske božstvo

Polyteizmus v Čiernej zemi

Kebehské božstvo

Abyšské božstvo

Polyteizmus v Hornej zemi a

Aztécke božstvo

Olmécke božstvo

Native božstvo

Mayské božstvo

Polyteizmus v Dolnej zemi

Inkské božstvo

Šamanizmus

vznik: *p.n.l.*

duchovný systém, v ktorom ***šaman*** *sprostredkúva kontakt medzi svetom ľudí a svetom duchov.*

je založený na ***transe, liečení, rituáloch, obetách a komunikácii s prírodnými silami****.*

je rozšírený v častiach Čiernej zeme, v Novom svete a Pacifiku

duchovné hodnosti: *šaman*

Kresťanstvo

vznik: *52*

monoteistické náboženstvo založené na viere v jedného Boha a v jeho syna ako spasiteľa.

je ***dominantnou silou Starého sveta****, formuje zákony, politiku, kultúru aj každodenný život.*

je organizované do cirkví, ktoré majú ***hierarchiu, kňazov, rituály a dogmy****.*

duchovné hodnosti:

pápež
kardinál
arcibiskup
biskup
opát
kňaz/mních

inkvizítor

Budhizmus

vznik: *693*

je duchovná tradícia založená na učení Budhu o ***oslobodení od utrpenia*** *cez poznanie, meditáciu a morálny život.*

nezdôrazňuje božstvá, ale ***vnútornú cestu človeka****, rovnováhu a múdrosť.*

je rozšírený vo Východnej zemi

duchovné hodnosti:
- *láma*
- *majster*
- *mních*

Hinduizmus

vznik: *27*

komplexný polyteistický a filozofický systém Indie, ktorý uctieva mnohé božstvá a princípy.

je založený na ***karmickom zákone, reinkarnácii, rituáloch, kastách a chrámovej tradícii.***

je základom spoločnosti, kultúry a každodenného života v častiach Východnej zeme a okolitých ostrovov.

duchovné hodnosti:
najvyšší duchovný
hl. duchovný
duchovný

Taoizmus

vznik: 45

čínska duchovná tradícia založená na princípe **Tao**, *prirodzeného poriadku sveta.*

zdôrazňuje ***harmóniu, rovnováhu, jednoduchosť, nezasahovanie a súlad s prírodou.***

ovplyvňuje filozofiu, medicínu, umenie aj politické myslenie v Číne a okolitých regiónoch

duchovné hodnosti:
- *Tao-š*
- *Tao-m*
- *Tao-k*

Islam

vznik: *809*

monoteistické náboženstvo založené na viere v jedného Boha a jeho proroka

má jasné rituály, zákony, modlitby, pôst, púť a spoločenské pravidlá.

je dominantný v Arabskom svete.

duchovné hodnosti	*mufti*
	hlavný iman
	iman
	hodia

Pravoslávne náboženstvo

vznik: *1002*

kresťanská tradícia ktorá sa oddelila od kresťanstva založená na starých liturgiách a cirkevných otcoch.

zdôrazňuje ***mystiku, rituály, ikony, tradíciu a jednotu cirkvi.***

je základom duchovného života na východe a juhovýchode Starého sveta a v časti Northei

duchovné hodnosti: *patriarcha*
dekan
mních